

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Occurritur objectionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

dens. Respondetur subiectum *cui*, cuiusque bono eis legibus providetur esse Republicam: quæ eadem his privatis hominibus deficientibus, & illis succedentibus perseverat moraliter, & omnium æstimatione. Sed quid inquires, si ante absolutam Reipublicæ aut communitatis fundationem leges, & statuta à fundatore ferantur (ut fieri consuevit) pro eius bono? Respondeo: eam esse conditionatam ex parte obiecti de bono communitatis, si fuerit, providentiam, quæ quovisq; communitas absolute sit in absolutam providentiam transire nequit. Disputamus autem de providentia Dei, etiam ex parte obiecti, absolute, de conditionata enim ex parte obiecti, admittit voluntatis Dei ex parte obiecti conditionatæ possibilitate, nulla potest esse difficultas quin de nondum absolute existentibus conditionata providentia tanquam de subiectis *cui* possit haberi.

6. Probatur secundò ex nostris principiis: quia providentia & cura Dei de rebus quibusque, tanquam subiectis *cui* essentia sua est cura, & providentia affectiva de eorum bono: ac proinde quæ complacentiam absolutam in rei illius, entitativa saltem, bonitate, vel claudat, vel supponat: nulli enim rei affectu vlllo, siue complacentiæ, siue desiderij, velle bonum possumus, ut ipsi bonum est, nisi ex complacentia in eius aliqua bonitate, qua nobis id, cui illud volumus, placet. Atqui in res, seu de re possibili præcisè pro statu illo, Deus nec habet, nec habere potest complacentiam vllam: ergò nec de illa ut subiecto *cui* & cuius bonum, quæ eius bonum, desideret & provideat potest habere providentiam. Minorem probatur fuisse controu. 4. de volunt. d. 2. q. 2. cert. 3. num. 3. ubi ostendi: Deum affectu complacentiæ, nec libero, nec necessario in res possibiles pro eo statu ferri: quia pro statu illo præcisè nullam habent absolute bonitatem, si- cuti neque entitatem, sed solum habere possunt: quod satis non est, ut actu absolute amentur, & placeant, sed solum, ut possint amari pro statu absolute existentia, desiderio, ut eam habeant, & complacentia cum habuerint: ibi obiectiones solui, hic ideo non repetendas.

CERTAMEN II.

Occurritur obiectionibus.

1. Dices aduenturo hospiti parari domum, & cibaria ab amico, ut eum digno apparatu digna mensa & conuiuio excipiat. Si autem dicas aduenturum hospitem absolute existentia, & bonitatis esse, ob quam amico, à quo ipsi hospitium accuratè paratur, placere absolute potest, & absolute placet: ex eaque complacentia absoluta amicus ea hospitij commoda ipsi vult parare, atque absolute disponit, quod secus possibilibus pro statu possibilitatis, siue, qua possibilibus præcisè contingit, quia neque entitatis, neque bonitatis, quare neque amabilitatis quidquam pro eo statu, & qua possibilia præcisè, absolute habent, qua Deo placere absolute primum possunt, ab eoque ex ipsorum complacentia bona alia ipsis desiderari, ac provideri ut nuper dicebamus: Si inquam, hæc dicas, non satisfacies difficultati: ut sequentes instantiæ suadebunt. Primum enim: sicuti nondum præsentis secundum locum, & durationem absolute, & affectu, & effectum media ad ipsius bonum, & honoris, & voluptatis, disponuntur, non satis apparet adhuc, cur nondum præsentis secundum entitatem rei nequeant ab eius beneficentissimo conditore, & affectu, & effectum comoda anticipato disponi? immò verò ita à Deo factum in vniuersi huius structura, ut nondum existenti homini illud omni rerum necessarium suppellectili instrueret, non ad vitæ nostræ necessitates solum, sed commodis, & voluptatibus, honestis mundi officio, ex quo interpretes: ut merito Seneca de Dei inde erga hominum genus benefica providentia dixerit. *Non necessitatibus tantummodo nostris prouisum est: usque in delicias ama-*

mur. Decreto insuper incarnationis, quod prius decreto de absolute existentia hominum omnium (in Scripturarum & Soaristarum sententia) vel saltem plurimum, iuxta Doctores reliquos, cunctis hominibus de reparationis remedio, ac medio consequendæ salutis prouisum à Deo fuit: ergò existentia absolute non lapponitur ex parte subiecti *cui*, ut ipsi prouideant, ordineturque per Dei providentiam ad finis ei præstiti consecutionem.

2. Sed primum à paritate absentia locali, & temperanda ad absentiam absolute entitatis & entitativæ subiecti, *cui* prouidetur disiectum est proxime, & clarè ex peculiari nostro principio. Vnde, & facillime obiectioni facile respondetur: providentiam mensuranti, eiusque ornatum, & delicias anticipatè temperatè homini, post tempore, non autem natura, & existentia postterius aduenturo: sed huius potius pro sua duratione absolutam existentiam à Deo præstatam prius natura fuisse, ut ipsi de comoda, & delitiosa domo postterius natura prouideretur. Ad vrgentioris obiectionem respondetur: incarnatione omnium salutis à Deo prouisum de reparationis remedio, & medio salutis, absolute quidem quoad medium, & remedij intrinsicum valorem, & virtutem omnium possibilium etiam reparationis, & salutis sufficientem ultra, absolute verò, quoad intrinsicum prouidentiam illis solum, quorum existentia absolute antea prædicto decreto incarnationis occasio fuit: & quasi natura præcessit: nondum autem existentibus solum fuit obiectioni conditionata de remedio, & medio salutis prouidentia, si forent pro natura postteriori ut læge parcopola, dum de remedio fabricantur absolute pupudet, amplius multo, quam ergo illi opus sit, et vix esse possit pharmaci parat, si forte alij in similes morbum incidant: quorum simul de morbi remedio, & salutis prouideri medio: conditionata vero respectu boni prouidentia, non absoluta cit.

3. Duo alia obijci contra nostram conclusionem possunt, quæ Ruiz supra num. 8. & 9. attigit pro sua conclusione 3. & 4. Nam prouidentia absolute talis est in manens præparato modiorum rei attributorum ad hoc commodum, & facilitatem ipsius: sed decreto creationis rerum parantur à Deo, media ad finem, & facilitatem ipsarum: siquidem per creationem rebus naturas facultates, & inclinationes ad propria comodi indicat ipsi à Deo & concretæ sunt: ergo ante eam absolutam existentiam prouidentia Dei præcedit: quæ prouidentia nequit supponere rei absolutam existentiam, quam res ex prouidentia decreto ipsas creatas includam supponit. Respondetur decreto creationis naturas, & inclinationes à re distinctas ad finem comodum, & facilitatem nulloquam creatæ recipere à Deo sed decreto alio, quod creationis decretum, & effectum præsupponat. Siquidem res accidentia, & facultates suas re ipsa prius natura debet præcedere. Concreta vero & congenita rei facultates illæ dicuntur non naturalem duratione: quia ex quo primum absolute sunt, & existunt res, eis facultatibus à Deo donantur: intrinsece identitate vero rebus potentia, & facultates (quodmodò nature facultates esse diximus) secundum se solum suarum aptitudines, & capacitates solum, non autem media ad finem consequendum proprie sunt, & nominantur: media enim proprie sunt, quæ verè, & proprie tantum rem, finemque ipsi, vel naturaliter, superadduntur præfixum, consequendum intercedunt, nec solum eorumque conducunt, facultates verò, siue mere passive, siue actiue etiam, rei creatæ identitate conueniunt ad finem ipsi à Deo præstititum consequendum altervtrò, vel utroque etiam genere conduntur inter rem tamen ipsam, & finis consequutionem reuera intercedere, ac mediare nequeunt: quare nec uera intercedere, ac mediare voluntas materialiter aduocatum eam re ipsa creatiua voluntas materialiter aduocatum (volebat Ruiz conclusione tertia, numero septimo,) prouidentia de mediis rei prouisum ad finis consequutionem esse potest: neque prouidentia decreto rei creatiue præcedere, hocve, & subtile rei creatiue ex præsupposita prioritate nature moneri, ac prouidere, ut conuenit Ruiz conclusione 4. num. 9.

4. Alterum

4. Alterum obicit potest contra nostram, & communem conclusionem, quod pro sua quarta conclusione, numero illo nono attigit Ruiz: etenim (inquit) ea ratione Deus mundum creavit, ut homines aliquos prædestinare vellet, alios vero reprobare: & Sanctum Petrum, & Paulum creavit, ut eos prædestinaret: ergo creatio rerum ex providentia movetur, & procedit pro natura priori præcedente. Mala illatio: liquidem oppositum ex antecedenti inferitur: in quo, ut prædestinaret mundum creatum, ac similiter Petram ex fine prædestinationis asserit: finis autem, cuius intenti assensio & absoluta existentia decreto creativo mundi, vel Petri, est providentia prædestinativa, seu prædestinatio. Ergo huius absoluta existentia, nequit decretum creationis mundi, vel Petri quasi natura præcedere, ut ad ea moveatur. Patet: nam finis pro signo, & priori naturæ: quo desideratur, & intenditur absolute non est: quare nec movet, quia est; sed movet finaliter, ac intenditur, & desideratur, ut sit. Aduerte etiam quod intenditur pro exemplo primo nihil contra nostram conclusionem deinceps: in eo quippe exemplo (ut intentum ab hoc Doctore consequentia probaretur obtineret) solum probat productum, seu creativum decretum rei cuius possit esse providentiam respectu rei alterius, cui eo creativo decreto rei alterius provideatur, quodque sit subiectum cui providentia in eo decreto de absoluta creatione, & existentia rei illius includatur. Quod, nec nos, nec sanctus Theologus potest negare: nam decretum absolute electivum, & productivum mediis (quod res alia procul dubio est) a subiecto cui providentia, seu cui per ipsam provideatur ad huius providentiam spectare apertissimum est.

QVÆSTIO III.

An, quove pacto providentia semper
finem intentum assequatur?

In titulo ipso præfixo satis questionis, & difficultatis scopus proponitur: tamen sub illo speciales difficultates lateant scilicet, hac etiam questione, examinanda.

CERTAMEN I.

Quo sensu divina Providentia necessario effectum obtineat?

1. PRIMO ita aliqui non pauci effectus ac finis intenti consequentem divinam providentiam adnectunt ut id de ratione providentia Dei genericæ sumptæ esse putent: quare, & cuius specialis, & individua providentia debet: ut homini, & bruto animali, Petrique & Paulo hominem esse: ita censent illi omnes, quos pro necessitate intentionis efficacia finis ad mediocrum electionem, & providentiam prærequirit recenset: mus: efficax quippe omnis Dei voluntas de se, & ab intrinseco infuitabilis est, atque adeo absoluta sui obiecti existentia, & effectui connexa: expressè in terminis, neque illatui solum, hanc providentia ipsius secundum se, nec solum ratione intentionis præsuppositæ, connexionem cum finis assentione docent: Caietan. prima parte, questione 22. articulo primo, questione 23. articulo sexto, vers. fin. Bañes, Ripa, Nazarius eadem questione 22. articulo 1. sed & ij voluntatem salvandi omnes homines præsertim Repro-

Christoph. de Orrega de Deo Pno, Tomus II.

hos, veram, seu beneplaciti esse negant; solumque signi esse admittunt: quatenus media ad eam consequendam hominibus vult, præparat, ac præstat, siue de his mediis provideat. Cum autem profusa mediocrum voluntas cum eis, ut effectibus suis connectatur, nihilque aliud, vel de se, vel ex intentione præsupposita salutis, ut finem, seu obiectum voluit, vel præintentionem respiciat, sit, ut semper, & necessario providentia effectum obtineat in horum sententia, nec possit eo frustrari. Maxime: quia, ut animaduertebant, questione prima, certamine primo, numero secundo. Doctores isti, neque negabant, neque poterant negare media illa ad salutem hominum conducentia, etiam non determinantia, ex alio fine, quam salutis hominum à Deo verò intento eligi, & apponi: cum Deus rationale agens perfectissimum, nihil non ex fine aliquo possit operari, nec nisi ex finis intentione electione mediocrum veram ideò possit. Quod si intentionem salutis hominum veram ideò negant, quia in pluribus non obtinetur; finis alterius intentionem: ex qua media illa à Deo eliguntur, & providentur, & quamvis aliam, ex qua media à Deo eligantur, ac provideantur efficacem, ac de se connectam, cum finis assentione debere esse fateantur: ut constat ex dictis controu. 4. de voluntate d. de affectibus prosecutionis Dei erga extrinseca obiecta. Sententia huius fundamenta, a ratione debilissima sunt: ab auctoritate vero sinistra, & æquioræ testimoniorum aliquot intelligentia nituntur, ut ex dicendis constabit.

2. Dico primo cum Theologis reliquis. De ratione providentia, ut sic vniuersam & genericæ sumptæ, non est connexio cum absoluta existentia finis, & effectus intentio, siue assensio ipsius. Probat: implicat aliquid esse de ratione aliqua genericæ, quod communiter, & vniuersaliter non sit in omnibus & singulis speciebus & individuis sub eo genere contentis, imò quod vni ex eis deficiat: atqui species vni providentia obiecti libera, ac omnibus eius individuis deficit ratio connexionis intrinsecæ, vel de se se: vel ex præsupposita intentione & cum absoluta existentia, & assentione finis, & effectus intenti: ergo eiusmodi connexio, cum absoluta existentia, & assentione finis intenti non est de ratione providentia genericæ, & vniuersaliter sumptæ. Maior est per se, etiam puerilis logicis, nota. Consequentia legitima. Minor probatur: quia nulla providentia obiecti libera connecti potest ratione intentionis efficacia, quam de se, & essentia sua prærequirit, & supponat cum finis absoluta existentia & assentione: tum quia ex efficacia intentionis finis, seu effectus liberi eius destrueretur libertas, nec providentia obiecti libera absque contradictione esset: tum quia, etiam salva libertate obiecti intentio efficax finis, effectus liberi posset liberam obiecti providentiam antecedere, non tamen eam necessario antecederet, sed eadem providentia ex inefficacia finis intentione haberi à Deo posset, ut questione prima ostendimus, ac proinde de se, & ab intrinseco providentia illa cum intentione efficaci finis liberi, tanquam præquisito essentiali connexa non est. De se autem, & intrinsece providentia nec ratione mediocrum de se indifferendum, quæ præparat, nec scientia mediæ quam includit nec ratione coniuncti ex utraque connexa est cum absoluta existentia, & assentione finis, seu effectus intenti ut videbimus d. 2. questione secunda, certamine quinto, nec si connecteretur effectui seu fini, ad quem de mediis provideatur servaretur libertas, ut eadem questione ponemus sape: Ergo de se, & ab intrinseco sui providentia obiecti libera non connectitur cum existentia absoluta, & assentione finis, & effectus liberi intenti: unde in omni providentia obiecti libera eam connexio cum absoluta existentia, & assentione finis & effectus liberi de se, & secundum intrinsecam providentia illius deficit, ut minore syllogismi nostri assumebamus.

4. Dixi autem de se, & ab intrinseco sui nullam providentiam obiecti liberam posse habere connexionem cum absoluta existentia, & assentione finis

Na 2